

Informacja z realizacji programu działania Muzeum Dzieci Polskich - ofiar totalitaryzmu.

**Niemiecki nazistowski obóz dla polskich dzieci w Łodzi (1942-1945)
za rok 2025 /~~za lata ...~~¹**

1. Opis realizacji celów ogólnych w danym okresie

Oceniając pierwsze półrocze sprawowania funkcji dyrektora Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu, przyznaję, że był to głównie czas zapoznania się z funkcjonowaniem instytucji, potencjałem pracowników, jej planami oraz możliwościami finansowymi. Równoległe z tymi działaniami realizowałam pierwsze założenia mojego Programu oraz przygotowywałam grunt na działania w roku 2026.

Kontynuowałam zamierzone przez poprzedniego Dyrektora działania związane z inwestycją w dawnym budynku komendantury (ul. Przemysłowa 34). Ważnym krokiem w realizacji programu pn. „Przebudowa i adaptacja budynku komendantury (Verwaltung), prace budowlano-zachowawcze poczty obozowej oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Przemysłowej 34 w Łodzi” było przeprowadzenie procedury przetargowej, w wyniku której został wyłoniony wykonawca prac w ramach tejże inwestycji. Stosowna umowa została podpisana 21 października 2025 r. Równie ważnym krokiem była zmiana zastanej przeze mnie koncepcji przyszłej wystawy stałej i weryfikacja założeń funkcjonalnych w budynku przy Przemysłowej 34. Została wypracowana nowa koncepcja ekspozycji, na której m.in. zaprezentowane zostaną rzeczy pozyskane podczas badań archeologicznych, prowadzonych od lipca do września 2025 r. Dodatkowo, postanowiłam wprowadzić, nie uwzględnioną w pierwotnych założeniach, przestrzeń do działań edukacyjnych i popularyzatorskich.

Chociaż, póki co, zrezygnowałam ze zmiany nazwy Muzeum (fakt ten został uwzględniony w aktualizacji programu), podjęłam kroki, które mają świadczyć o zmianie w prowadzonej wcześniej narracji. W różnych swoich działaniach nie dopuszczam do hierarchizacji ofiar czy uwzględnianiu tylko wybranych grup kosztem innych. W nowej ofercie edukacyjnej znajdują się zajęcia poświęcone zarówno obozowi przy ul. Przemysłowej w Łodzi, jak i Wielkiej Szperze. W opracowywanej koncepcji wystawy do nowej siedziby Muzeum będzie mowa o dziecięcych ofiarach II wojny światowej pochodzenia polskiego, żydowskiego i romskiego oraz w części bardziej współczesnej: o dzieciach, które były ofiarami w ludobójstwach w Rwandzie, byłej Jugosławii czy obecnie płacą cenę za toczony na świecie konflikt. Ważnym elementem w tych działaniach było zatrudnienie nowych osób do Działu Naukowego i Działu Edukacyjnego, których zainteresowania badawcze i wiedza, pozwalają na rozszerzenie tematyki podejmowanej przez Muzeum. Dzięki tym zmianom oraz faktowi, że osoby te podzielają moje spojrzenie na zagadnienia, które powinny znaleźć się w centrum zainteresowania instytucji, wprowadzam zmiany, które pozwolą spojrzeć na tę instytucję, jak na placówkę otwartą na różne tematy i zagadnienia.

Chociaż myślę, że jest za wcześnie, aby oceniać postępy w budowaniu stałej publiczności Muzeum, mogę przyznać, że obserwuję duże zainteresowanie

---

¹ Niepotrzebne skreślić. Informacja wieloletnia składana jest na miesiąc przed końcem kadencji.

organizowanymi przez instytucje wydarzeniami. Przykładem takiego wydarzenia, którego liczba uczestników pozytywnie zaskoczyła, były obchody Narodowego Dnia Polskich Dzieci Wojny (10 września 2025). Podjęłam też pierwsze kroki, których celem będzie powstanie stałej sieci instytucji współpracujących z instytucją. Wcześniej można było odnieść wrażenie, że Muzeum nie posiada wypracowanej stałej sieci kontaktów tak z instytucjami w Łodzi, jak i z tymi ogólnopolskimi czy międzynarodowymi. Zważywszy na wcześniejsze problemy z mieszkańcami osiedla, gdzie usytuowany jest budynek komendantury oraz pozostałe działki przekazane Muzeum przez władze Łodzi (budynek przy Przemysłowej 29 oraz Przemysłowej 27^a), zainicjowałam działania z tamtejszą Radą Osiedla i szkołami usytuowanymi w tej okolicy, zmierzające do zmiany stosunku wobec prowadzonej przeze mnie placówki.

2. Najważniejsze osiągnięcia Instytucji w danym okresie

Za sukcesem każdej instytucji stoją nie tylko działania dyrektora, ale całego zespołu. Dyrektor placówki może pewne działania inicjować, wskazywać kierunki rozwoju i zmian, ale potrzebuje osób dzielących jego wizję na działanie instytucji. Kluczowe też jest, aby w instytucji pracowały osoby, które mają odpowiednie kwalifikacje, znają się na swojej pracy i są otwarte na nowe wyzwania. Dlatego ważnymi zmianami w funkcjonowaniu Muzeum, które postrzegam jako sukces, jest wprowadzenie przeze mnie zmian personalnych, związanych z zatrudnieniem nowych osób. W sierpniu 2025 r. do Działu Naukowego zatrudniłam osobę, która posiada wieloletnie doświadczenie pracy w muzeach, w tym w muzeach o charakterze martyrologicznym: Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem oraz Oddziale Stacja Radegast Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi. Osoba ta, posiadając odpowiednie doświadczenie wystawiennicze, zaczęła koordynować prace nad ekspozycją stałą w budynku dawnej komendantury oraz jest dla mnie wsparciem w przygotowywaniu koncepcji wystawy stałej do przyszłej siedziby głównej Muzeum. Także w związku ze zmianami personalnymi, z końcem sierpnia 2025 r., w Dziale Edukacyjnym, zatrudniłam nową osobę, która miała wieloletnie doświadczenie w pracy edukacyjnej, w tym związanej z pracą w tematyce Zagłady, która wymaga posiadania odpowiedniej metodyki i kompetencji. Nowozatrudnione osoby, które obecnie pełnią funkcje kierownicze w swoich działach, oprócz szerszego i holistycznego spojrzenia na procesy historyczne, posiadają również szerokie doświadczenie w pracy edukacyjnej i muzealniczej. Jest to o tyle istotne, że brak doświadczenia, zwłaszcza w kwestii realizacji wystaw i prowadzenia edukacji w miejscach o charakterze martyrologicznym, cechował zdecydowaną większość osób dotychczas pracujących w wyżej wymienionych działach.

Innym sukcesem, chociaż może póki co nie przyniósł on spektakularnych efektów, to otwarcie Muzeum na współpracę z różnymi instytucjami. Myślę o różnych działaniach, które zostały podjęte z podmiotami, z którymi dotychczas instytucja nie współpracowała, albo wręcz z różnych powodów pozostawała skonfliktowana. W tym przypadku należy szczególnie podkreślić nawiązanie serdecznych kontaktów z Galerią Sztuki w Mosinie oraz z władzami tegoż miasta. Tragiczna historia Mosiny nierozzerwalnie związana z obozem dla dzieci przy ul. Przemysłowej, sprzyja tym kontaktom i organizacji wspólnych inicjatyw. Niemniej można było odnieść wrażenie, że wcześniej Muzeum nie podjęło szerszej współpracy, pomimo wiedzy, że Galeria Sztuki przez lata była dla byłych

więźniów Przemysłowej pochodzących z Mosiny miejscem spotkań, organizacji przestrzeni wystawienniczej na ten temat oraz otaczała opieką artefakty, które otrzymywała przez Ocalałych. Mam nadzieję, że pamięć o tragicznych wydarzeniach z okresu II wojny światowej, i różne działania inicjowane przez Muzeum staną się trwałym pomostem łączącym obie instytucje. Otwarcie na różne kontakty i uczestnictwo w różnych wydarzeniach powoduje, że Muzeum staje się powoli instytucją bardziej rozpoznawalną. W tym kontekście cieszę się, że miałam możliwość uczestniczenia w XVI Forum Pamięci w Sztutowie, gdzie wygłosiłam odczyt pt. „Między konfliktem, a potrzebą pamięci. Wokół upamiętnienia obozu dla dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi”. To dwudniowe spotkanie (4-5 września 2025), które gromadzi przedstawicieli najważniejszych muzeów martyrologicznych Polsce, pokazało, jak słabo rozpoznawalną instytucją jest Muzeum Dzieci Polskich, nawet wśród pracowników innych placówek muzealnych, podejmujących zbliżoną tematykę. Wartość nawiązanych wówczas relacji to nie tylko możliwość współpracy na płaszczyźnie merytorycznej, ale także możliwość wymiany doświadczeń i wsparcie w realizacji różnych przedsięwzięć.

3. Główne problemy Instytucji w danym okresie

Problemy Muzeum, jakie dostrzegłam we wskazanym okresie związane są w głównej mierze z dotychczasowym, wewnętrznym funkcjonowaniem placówki. Moje zastrzeżenia i wątpliwości budził zakres prac podejmowanych przez Dział Zbiorów i Dział Naukowy. Pierwszy z wymienionych swoją działalność koncentrował w głównej mierze na pracy edukacyjnej i przygotowywaniu wystaw plenerowych. Mała aktywność w kierunku pozyskiwania nowych eksponatów, szalenie istotna wobec skromnych zasobów instytucji, skłonił mnie w lutym 2026 r. do zmiany kierownika tegoż Działu. Podobnie skoncentrowanie dotychczasowe Działu Naukowego tylko na pracy naukowej i wydawniczej, bez potrzeby podjęcia konkretnych działań mających na celu przygotowywanie koncepcji przyszłej wystawy stałej w siedzibie głównej Muzeum, zdecydowało o podjętej przeze mnie decyzji o zmianach personalnych w tym Dziale (także w lutym 2026 r.) Nie zmienia to jednak faktu, że większość, małego zresztą zespołu, nie posiada wcześniejszego doświadczenia pracy w muzeum czy w jakiejś instytucji kultury. W tym też częściowo upatruję przyczynę kolejnego problemu, którym jest mała aktywność Muzeum w kreowaniu działań popularyzatorskich skierowanych do odbiorcy w innym wieku niż wiek szkolny. Po objęciu stanowiska dyrektora i zapoznaniu się z frekwencją osób odwiedzających Muzeum, zorientowałam się, że opiera się ona głównie na grupach szkolnych oraz seniorach, którzy regularnie odwiedzają instytucję w ramach spotkań Stowarzyszenia Dzieci Wojny. Zamknięcie instytucji na pozostałe grupy nie pozostaje bez znaczenia na rozpoznawalność Muzeum, która jest bardzo słaba nawet wśród Łodzian. Dostrzegam wagę działań edukacyjnych przeznaczonych dla młodzieży, niemniej uważam za duże niedopatrzenie brak szerszej oferty dla osób, które etap edukacji szkolnej mają już zamknięty (sytuacja ta zmieniła się od stycznia 2026 r.)

Dużym wyzwaniem dla instytucji jest poszerzenia zbiorów muzealnych. W przypadku Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu zbiory były poniekąd problematycznym elementem od początku jego istnienia. Już samo pozyskiwanie zbiorów związanych z dzieciństwem podczas II wojny światowej natrafia na wiele swoistych trudności (rozproszenie pamiątek, problem ich autentyczności, niezachowanie większości tego

rodzaju materiałów, przywiązanie właścicieli i ich rodzin do ocalonych artefaktów jako relikwii rodzinnych, niemożność powiązania przedmiotu z wiarygodną o nim opowieścią, problemy pamięci oralnej). Do tego przez wąskie rozumienie celów istnienia Muzeum i jego działania powodowało, że w instytucji koncentrowano się głównie na pozyskiwaniu artefaktów związanych z historią dzieci – więźniów obozu przy ul. Przemysłowej, tak z czasów wojennych, jak i w ich dalszych kolejach życia. Do tego, wieloaspektowe zainteresowania i działania pracowników Działu Zbiorów, którzy nie uznawali za priorytetowe działania na rzecz powiększania zasobów muzealnych, także nie sprzyjały pozytywnej zmiany w tym zakresie.

Jako problematyczną postrzegam też obecnie funkcjonującą strukturę organizacyjną Muzeum, która jest wynikiem polityki personalnej prowadzonej przez poprzednią dyrekcję. Niejasny podział kompetencji i zakresu obowiązków poszczególnych działów oraz osób, w moim przekonaniu nie sprzyja sprawnemu działaniu instytucji. Liczę, że pewne propozycje rozwiązań w tym zakresie przyniesie rozpoczęty w grudniu 2025 r. całościowy audyt z dotychczasowego funkcjonowania Muzeum. Ma on obejmować: analizę struktury organizacyjnej, ocenę systemu kontroli wewnętrznej, analizę procesów zarządczych, przegląd dokumentacji wewnętrznej oraz analizę danych finansowych. Między innymi na podstawie uzyskanych w jego wyniku wniosków, zamierzam przedstawić do Ministerstwa propozycję zmiany struktury organizacyjnej instytucji.

Generalnie dużym wyzwaniem, jak już wspominałam, jest brak wiedzy o Muzeum nawet pośród mieszkańców Łodzi, którzy interesują się życiem kulturalnym miasta. Brak pomysłu na działania promocyjne, który zastałam w momencie objęcia funkcji, nie mógł w żaden sposób tego stanu przezwyciężyć. Dla przykładu mogę wspomnieć, że dopiero we wrześniu 2025 r. instytucja wydrukowała pierwsze od swojego istnienia (tj. od czerwca 2021 r.) ulotki informacyjne, które zostały zanesione do Łódzkiej Organizacji Turystycznej, Łódzkiego Centrum Wydarzeń i różnych instytucji kultury.

Moje zastrzeżenia dotyczą też warunków, na podstawie których obecnie wynajmowana jest tymczasowa siedziba Muzeum. Od września prowadzę rozmowy z UMŁ w poszukiwaniu odpowiedniej przestrzeni dla przeniesienia instytucji, ale ze względu na potrzebę stosunkowo dużej powierzchni, która byłaby w dobrym stanie technicznym i nie wymagałaby remontu, sytuacja się przeciąga.

4. Krótka charakterystyka sytuacji finansowej Instytucji

Sytuację finansową instytucji generalnie nie uważam za złą. Dzięki dofinansowaniu z MKiDN realizowany jest program inwestycyjny pn. „Przebudowa i adaptacja budynku komendantury (Verwaltung), prace budowlano-zachowawcze poczty obozowej oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Przemysłowej 34 w Łodzi”. Przebieg inwestycji, pomimo pewnych zmian, które były wprowadzone w porozumieniu z MKiDN, jest pomyślny, a jej terminowe zakończenie zdaje się być niezagrażone.

Dotychczas dotacja podmiotowa jest w stanie zapewnić realizację podstawowych działań jednostki. Mam jednak wątpliwości na ile będzie wystarczająca przy dalszym rozwoju Muzeum – tj. organizacji większej liczby przedsięwzięć oraz zatrudnieniu kolejnych pracowników. W pierwszym przypadku, możliwe jest pozyskiwanie wsparcia także z innych źródeł z czego nie zamierzam rezygnować (w roku 2026 r. Muzeum dostało dofinansowanie w ramach programu ministerialnego na konserwację zabytków).

W okresie mojego dotychczasowego dyrektorowania nie wprowadziłam żadnych kluczowych zmian w kwestii polityki finansowej, oprócz bardziej, jak mi się zdaje, zintensyfikowanych poszukiwań źródeł dofinansowań ze źródeł wewnętrznych. Dostrzegam jednak potrzebę wprowadzenia dwóch zmian, które wpłyną na sytuację finansową Muzeum. Pierwsza – związana jest ze zmianą siedziby albo z wynegocjowaniem niższej opłaty najmu za siedzibę tymczasową Muzeum, znajdzie większe odzwierciedlenie w sytuacji finansowej instytucji. Druga wiązałaby się natomiast z prowadzeniem płatności w placówce. Muzeum od początku swojego istnienia nie pobiera żadnych opłat, wejście na wystawę, zajęcia prowadzone dla szkół, wydawane wydawnictwa, wszystko to jest bezpłatne. Obie kwestie w moim przekonaniu wymagają, jak najszybszych zmian.

5. Odniesienie się do celów szczegółowych

Realizację pewnej części moich celów szczegółowych założyłam dopiero od 2026 r., tutaj uwzględniam zatem te, których przewidziałam zacząć w 2025 r.

1.2. Społeczeństwo - Utworzenie sieci partnerstw instytucjonalnych:

- W okresie od 1 lipca do 20 listopada 2025 r. Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu było współorganizatorem, razem z Fundacją Krzyżowa oraz Powiatowym Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Lwówku Śląskim, projektu edukacyjnego, zatytułowanego „Zrabowane. Zgermanizowane. Historie dzieci odebranych rodzinom przez niemieckie władze okupacyjne podczas II wojny światowej”. Celem projektu było przybliżenie historii niemal 200 tysięcy polskich dzieci, które zostały odebrane rodzinom przez niemieckie władze okupacyjne i przekazane do Niemiec, aby tam zostały zgermanizowane i wychowane jako obywatele III Rzeszy. Po 1945 r., pomimo zabiegów podejmowanych przez władze polskie oraz Czerwony Krzyż, większość z tych dzieci nigdy nie wróciła do rodzin. Świadectwa ich urodzin zostały sfalszowane, dokumenty mogące potwierdzić ich prawdziwe pochodzenie zniszczone. W ramach współpracy pracownik Muzeum wziął udział w trzydniowym seminarium dla nauczycieli i edukatorów, dotyczącym germanizacji dzieci polskich, zorganizowanego we wrześniu przez Fundację „Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego”. W ramach seminarium wygłosił referat pt. „Polityka germanizacyjna na okupowanych ziemiach polskich. Przykład Łodzi”. Ponadto w Łodzi, została zorganizowana przez Muzeum debata historyczna dotycząca germanizacji dzieci polskich „Zrabowane dzieci. Historia nadal aktualna”, która została zrealizowana w ramach projektu „Patriotyzm jutra” wspólnie z Fundacją „Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego”. Informacje o wydarzeniu zastały opublikowanie na Facebooku Muzeum oraz na stronie internetowej Fundacji „Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego”. Działanie finansowane z dotacji podmiotowej Muzeum.
- Współpraca ze Stowarzyszeniem Dzieci Wojny – wspólna organizacja uroczystości Narodowego Dnia Polskich Dzieci Wojny, podczas którego uczestniczyli członkowie i członkinie Stowarzyszenia z Łodzi i z Pruszkowa. Łącznie podczas

uroczystości obchodzonych pod Pomnikiem Martyrologii Dzieci „Pękniętego Serca”. Ponadto w ramach współpracy Muzeum udostępnia cyklicznie raz w miesiącu Oddziałowi II i IV Stowarzyszenia oraz jego Prezydium miejsca na spotkania.

Działanie finansowane z dotacji podmiotowej Muzeum.

Informacje umieszczane na Facebooku i internetowej stronie Muzeum, a także na Facebooku Stowarzyszenia.

- Współorganizacja Narodowego Dnia Polskich Dzieci Wojny ze Szkołą Podstawową nr 81 im. Bohaterskich Dzieci w Łodzi. Szkoła pomaga Muzeum zorganizować obchody udzielając wsparcia technicznego – umożliwiając podłączenie do prądu w celu podłączenia nagłośnienia, a także pożyczając i pomagając przy ustawieniu krzeseł dla uczestników uroczystości.

Działanie finansowane z dotacji podmiotowej Muzeum.

Informacje umieszczane na Facebooku i internetowej stronie Muzeum, a także na Facebooku Szkoły Podstawowej nr 81.

- Współpraca z Galerią Sztuki w Mosinie – polegała na organizacji wspólnych obchodów Narodowego Dnia Polskich Dzieci Wojny, który chociaż przypada 10 września, ze względu na organizowany w tym czasie w Łodzi Zjazd Ocalałych, odbył się 13 września na Rynku w Mosinie. Muzeum tydzień wcześniej dostarczyło do Mosiny wystawę plenerową, która była prezentowana na Rynku przez dwa tygodnie (następnie wystawa została przewieziona do pobliskiej szkoły w Krosinku koło Mosiny). Uroczystość odbyła się na wygrodzonym w tym dniu Rynku w Mosinie. Zgromadziła przedstawicieli mieszkańców, młodzieży z pocztami sztandarowymi, przedstawicieli służb mundurowych oraz władz miasta. Co najważniejsze, na uroczystościach obecny był Bohdan Kończak, który jako chłopiec, wraz ze swoim młodszym bratem, został wywieziony do obozu przy ul. Przemysłowej w Łodzi. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 100 osób. Wystawę obejrzało na pewno więcej, niemniej ze względu na plenerowy charakter wystawy, nie jestem w stanie ustalić liczby osób, która je obejrzała.

Wydarzenie finansowane z dotacji podmiotowej Muzeum.

Informacje umieszczane na Facebooku i internetowej stronie Muzeum, a także na Facebooku Galerii Sztuki w Mosinie.

- Współpraca ze Szkołą Podstawową „Pod Lipami” w Krosinku – rozpoczęta przy przygotowywaniu obchodów Narodowego Dnia Polskich Dzieci Wojny z Galerią Sztuki w Mosinie. Ustalono wówczas, że po okresie prezentacji wystawy na Rynku w Mosinie zostanie ona przewieziona do Szkoły w Krosinku (połowa września) i będzie tam prezentowana do początku listopada. Ponadto, w ramach współpracy, trzech pracowników Muzeum pojechało do Szkoły w Krosinku 6 października, gdzie w Sali gimnastycznej wygłosili prelekcje przeznaczone tak dla dzieci, jak i młodzieży oraz osób dorosłych. Same odczyty zgromadziły ok. 400 osób.

Wydarzenie finansowane z dotacji podmiotowej. Informacje udostępnione na stronie Facebook tak Muzeum, jak i Szkoły w Krosinku.

Informacje o wydarzeniu zostały udostępnione na Facebooku Muzeum Dzieci Polskich oraz Szkoły Podstawowej w Krosinku.

- Wsparcie i udział w organizowany 19 listopada 2025 r. przez SP 81 w Łodzi finał ogólnopolskiej kampanii „Dzieciństwo bez przemocy”, w którym udział wzięły również Szkoły Podstawowe nr 30, 58, 120 i 153. Finał kampanii odbył się pod Pomnikiem Martyrologii Dzieci w parku Szarych Szeregów, podczas którego młodzież ze szkół odczytała postulaty przeciwko przemocy. „Więcej pomocy zamiast przemocy” było to hasło, które towarzyszyło całemu zgromadzeniu. Przedstawiciel Muzeum Dzieci Polskich przybliżył zebranej młodzieży historię obozu przy ul. Przemysłowej w Łodzi, wskazując do czego może prowadzić brak tolerancji i obojętność na ludzką krzywdę. Podczas finału uczestniczyło ok. 200 osób. Wydarzenie sfinansowane z dotacji podmiotowej. Informacje o finale kampanii znalazły się na stronie Facebook Muzeum oraz SP nr 81 w Łodzi.
- Współpraca z Fundacją Gra/nice nawiązana odnośnie przedstawianego przez Fundację spektaklu „Ostatni sen Eugenii”. Spektakl poświęcony jest jednej z nadzorczyń w obozie przy ul. Przemysłowej w Łodzi – Eugenii Pol (podczas II wojny światowej – Pohl). Inspirowany prawdziwymi faktami z funkcjonowania obozu oraz życia E. Pol, przedstawienie w nowoczesny sposób stawia pytania o to kim była Eugenia Pol i jaki był jej udział w prześladowaniu dzieci? Muzeum od września zostało partnerem Fundacji, podczas przedstawień której towarzyszył przedstawiciel Muzeum z Działu Edukacji z prelekcją historyczną nt. obozu dla dzieci polskich przy ul. Przemysłowej w Łodzi. Fundacja natomiast umieściła logo Muzeum na wszystkich swoich materiałach promocyjnych. Ogólnie w czterech spotkaniach, w których Muzeum występowało w roli partnera, a które odbyły się na terenie Łodzi i woj. łódzkiego, udział wzięło ok. 800 uczestników.

Określenie wskaźnika dla realizacji celu: zorganizowanie w roku minimum 6 wspólnych działań o charakterze upamiętniającym, edukacyjnym czy naukowym.

2.2. Edukacja - Poszerzenie grona odbiorców [2026-2029]

- W ramach celu zakładam rozszerzenie oferty edukacyjnej o zajęcia dla młodszych odbiorców (poniżej 12 roku życia), osób starszych, osób którym grozi wykluczenie z partycypacji w kulturze ze względu na przebywanie w aresztach śledczych/więzieniach. Ponadto założyłam organizację zajęć edukacyjnych także poza Łodzią w mniejszych miejscowościach. Oferta dla najmłodszych zostanie wprowadzona w 2026 r., niemniej w roku 2025 zostały już podjęte konkretne działania skierowane do pozostałych grup. Dla seniorów zrealizowano 6 zajęć w ramach tzw. łódzkiej „Tytki seniora” (prelekcje albo spacer).

Przedstawiciel Muzeum wygłosili 1 prelekcję w Areszcie Śledczym przy ul. Smutnej w Łodzi, w którym też wcześniej eksponowano jedną z wystaw muzealnych.

Pracownicy Muzeum starają się także dotrzeć z informacjami nt. edukacji do różnych miejscowości na terenie całej Polski – przykładem będzie wspomniane wyżej prelekcje w Szkole Podstawowej „Pod Lipami” w Krosinku, a także prelekcje dla uczniów szkoły we Wrześni, czy dla Koła Gospodyń Wiejskich w Dmosinie w Gminnym Centrum Kultury, Sportu, Turystyki i Rekreacji w Dzierżąnej.

Informacje o prelekcjach były udostępniane na stronie Facebook Muzeum, jak i Facebooku miejsc w których odczyty były prezentowane.

Określenie wskaźnika dla realizacji celu – zorganizowanie w skali roku minimum 20 zajęć edukacyjnych rocznie dla grup wymienionych w punkcie „Określenie celu”.

4.1. Wystawy - Przygotowanie wystawy plenerowej o filii w Dzierżąnej [2026]

- Niemiecki obóz dla dzieci polskich przy ul. Przemysłowej posiadał swoją filię nieopodal Zgierza, w Dzierżąnej. Filia miała swoją specyfikę – wysyłano do niej tylko dziewczęta, które miały dokończyć się tam w pracy rolnej, by następnie trafić do pracy w Niemczech. Obozowi w Dzierżąnej miała być poświęcona wystawa plenerowa przygotowana w 2026 r. Niemniej, chociaż oficjalnie wystawa pn. „Obozowe dziewczęta” miała swoją premierową prezentację przy Pomniki Martyrologii Dzieci w styczniu 2026 r., to została ona przygotowana i wydrukowana w grudniu 2025 r.

Wystawa została sfinansowana z dotacji podmiotowej w 2025 r.

6.1. Oddanie do użytkowania Muzeum budynku przy ul. Przemysłowej 34

- Najważniejsze działania podjęte w roku 2025, które mają umożliwić oddanie budynku dawnej komendantury do użytkowania to wyłonienie i podpisanie umowy z wykonawcą. W ramach swoich działań w grudniu zburzył garaże (znajdujących się na działce przy ul. Przemysłowa 36 i sąsiadujących z budynkiem komendantury od strony ściany północnej) oraz rozpoczął przygotowania niezbędnej dokumentacji potrzebnej do uzyskania pozwolenia na budowę.

Ponadto w tym czasie wykrystalizowała się ostateczna koncepcja wystawy stałej, która ma być prezentowana w komendanturze. Zmianie uległy także założenia odnośnie funkcjonalności poszczególnych pomieszczeń – podjęto decyzję o powstaniu, nieprzewidzianej wcześniej, sali na potrzeby edukacji i spotkań popularyzatorskich.

Inwestycja finansowana jest przez MKiDN.

Muzeum na swojej stronie internetowej oraz Facebooku umieszcza kluczowe informacje dla realizacji projektu.

7.1 Budowanie publiczności: akcja promocyjna Muzeum

- Na lata 2025-2027 założyłam realizację pierwszego etapu kampanii reklamowej, której celem będzie ukazanie otwartego charakteru Muzeum, jego historycznego znaczenia i wieloaspektowego funkcjonowania dla dobra wspólnego. Służyć miały temu działania podjęte przez instytucje, informacje publikowane na Facebooku, stronie internetowej, przygotowane ulotki oraz informacje umieszczane o wydarzeniach organizowanych przez Muzeum w mediach (telewizja, radio). Działania finansowane z dotacji podmiotowej instytucji.

8.1 Dostępność: współpraca z organizacjami osób z niepełnosprawnościami

- W ramach realizacji celu założyłam konieczność podjęcia współpracy z organizacjami, które są wyspecjalizowane w kwestiach zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach działań w tym zakresie w drugiej połowie 2025 r. treści prezentowane na muzealnej stronie internetowej zostały dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (m.in. wstawiono napisy do niektórych filmów, przygotowano alternatywny opis w tzw. prostym języku, uzupełniono tłumaczenia na języki nieprzetłumaczonych wcześniej artykułów). Działanie finansowane z dotacji podmiotowej instytucji.

6. Wnioski

Najważniejszym zadaniem po objęciu funkcji dyrektora w Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu było zapoznanie się z zasadami funkcjonowania placówki, jej wewnętrznymi problemami i wyzwaniem. Sporo czasu zajęło mi również poznanie pracowników, ocena ich potencjału i zaangażowania na rzecz instytucji. Było to zadanie o tyle utrudnione, że początkowo załoga była w stosunku do mnie bardzo zdystansowana i nieufna. Dopiero po pierwszych trzech-czterech miesiącach pracy, sytuacja zaczęła ulegać stopniowej zmianie. Chcąc wskazać najważniejsze wyzwania, jakie dostrzegam po okresie półrocznego dyrektorowania, chciałabym zwrócić uwagę na następujące kwestie, w których celowo pomijam kwestię rozpoczętej inwestycji przy ul. Przemysłowej 34, ponieważ nie wydaje mi się w tej chwili, żeby jej realizacja stanowiła szczególnie wyzwanie.

- Utrzymanie spójności z misją i celami instytucji – ważnym wyzwaniem jest zapewnienie, by podejmowane inicjatywy w pełni odpowiadały misji Muzeum, szczególnie w kontekście ujęcia tematyki ofiar II wojny światowej. W tym celu niezbędna będzie przyszła zmiana statusu Muzeum, która zapewni zintegrowanie planowanych działań w zakresie wystawiennictwa i edukacji z zasobami i historią placówki.
- Poszerzenie zbiorów muzealnych – jak sygnalizowałam Muzeum boryka się z problemem rozproszenia pamiątek, ich autentyczności oraz trudnościami związanymi z pozyskiwaniem nowych eksponatów, zwłaszcza w kontekście

tematyki dziecięcych ofiar totalitaryzmów. Rozszerzenie zasobów muzealnych, szczególnie w zakresie przedmiotów związanych z dziećmi – ofiarami wojny, stanowi jedno z kluczowych wyzwań. Wymaga to wprowadzenia skuteczniejszych strategii zbierania i dokumentacji artefaktów.

- Optymalizacja struktury organizacyjnej i podziału obowiązków – zauważalnym wyzwaniem jest niejasny podział kompetencji i zakresu obowiązków między poszczególnymi działami/osobami, co hamuje efektywność działania instytucji. W wyniku dotychczasowego funkcjonowania placówki, za konieczne uznałam przeprowadzenie audytu, który umożliwi sprecyzowanie i zidentyfikowanie obszarów do poprawy oraz wskaże kierunki usprawniające zarządzanie Muzeum i jego działami.
- Budowanie rozpoznawalności i strategii promocji – pomimo wzrostu zainteresowania wydarzeniami organizowanymi przez Muzeum, instytucja wciąż zmagą się z problemem niewielkiej rozpoznawalności, zarówno wśród mieszkańców Łodzi, jak i szerszej publiczności. Istnieje pilna potrzeba opracowania strategii promocyjnej, która pozwoli dotrzeć do różnych grup społecznych i wiekowych, w tym osób spoza kręgu typowych odbiorców.
- Poszukiwanie nowej siedziby Muzeum – kolejnym wyzwaniem jest kwestia lokalizacji siedziby tymczasowej Muzeum, która wiąże się z wysokimi kosztami wynajmu oraz niekorzystnymi warunkami umowy. Niezbędne staje się pozyskanie przestrzeni, do czasu powstania stałej siedziby stałej, która będzie odpowiednia zarówno pod względem powierzchni, jak i stanu technicznego, co pozwoli na dalszy rozwój instytucji w bardziej sprzyjających warunkach.
- Zwiększenie zaangażowania w działalność międzynarodową i krajową – Muzeum musi intensyfikować współpracę z innymi instytucjami krajowymi i zagranicznymi, aby podnieść swój profil i realizować międzynarodowe projekty, które mogą przyczynić się do wzrostu prestiżu i jego rozpoznawalności. Stworzenie stałej sieci współpracujących instytucji może stać się jednym z kluczowych elementów rozwoju Muzeum.